DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAEDAM DE

TYPHO

COMPLECTENS.

Dr. Stevenson
With best compts.
from
J. M. —

DISSERTATIO INAUGURALIS
QUAEDAM DE
TYPHO
COMPLECTENS.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Auctoritate Digniſſimi Vice-Cancellarii,
GULIELMI LEECHMAN, S. S. T. P. P.
ET COLLEGII GLASG. PRAEFECTI;
NEC NON
Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu;*
Et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE *Decreto;*
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;
IN COMITIIS
UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,
Eruditorum examini ſubjicit
JOANNES M'MORRAN, Chir.
HIBERNUS.

AD DIEM XX. SEPTEMBRIS, HORA PRIMA P. M.
LOCO SOLITO.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS,
EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS,
ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.
M.DCC.LXXXIV.

VIRO PRAEHONORABILI,

ROBERTO STEWART,

DE MOUNTSTEWART,

IN COMITATU DUNENSI APUD HIBERNOS,

ARMIGERO,

DUCI, PRIMO AGMINI

MILITUM VOLUNTARIORUM DUNENSIS,

INGENIO SUAVISSIMO,

MORIBUS ORNATISSIMIS,

PATRIAE AMANTISSIMO,

LIBERTATIS VINDICE ACERRIMO,

DOMINATIONI ET INJURIIS PUBLICIS

INIMICISSIMO,

OB HASCE OMNES QUIBUS INSIGNITUS EST

VIRTUTES,

HOC PRIMUM IN ARTE SALUTIFERA CONAMEN,

D. D. Cq.

AUCTOR.

ITEM,

ERUDITISSIMO INGENIOSISSIMOQUE VIRO,

JOANNI AITKEN, M. D.

NOSOCOMII REG. EDIN. CHIR. UNUS.

E COLL. REG. CHIR.

SOCIET. REG. MED. EDIN. SOCIUS,

NEC NON

SOC. REG. ANTIQ. SCOT. SODALIS,

ANATOMES CHIR. ET ART. OBSTET.

PRAELECTORI,

QUI AD MEDICINAM ATTINENS,

NIHIL NON CONATUR, NIHIL NON ITA,

UT SUIS PLACEAT, EXEQUITUR,

OB MULTA IN SE COLLATA BENEFICIA,

ET PRAECLARA IN STUDIIS JUVANDIS MONITA

HANCCE DISSERTATIONEM

SACRAM ESSE VULT

AUCTOR.

CORRIGENDA.

Pag. 11. lin. 15. *leg.* pyrexiae.
12.—11. *leg.* inhabiles.
35.—7. *leg.* convulſionem.
55.—19. *leg.* diarrhoea.
57.—10. *leg.* ex eorum.

DISSERTATIO INAUGURALIS,

QUAEDAM DE

T Y P H O

C O M P L E C T E N S.

P R A E F A T I O.

ANTE immortalem Harveium, qui inventum ſanguinis circuitum deſcripſit, medicorum de ſua arte contemplationes peranguſtis limitibus continebantur. Exiſtimabatur tanquam ſolis fere in medicamentis internis verſari. Contenti priorum auctoritatibus, utilem cognitionis partem a qua ſalus humana pendet, excolere parum laborabant. Quin et rationis communis, ſine qua nihil excellens, nihil magni momenti, vel in medicina, vel in aliis artibus, deprehenditur, uſu ſibi interdicere. Quamvis

autem interna auxilia maximam curationum partem eſſe ſunt fatenda; in pluribus tamen caſibus aliis quoque opus eſt. Quae res demum manifeſta eſt, manifeſtior futura, niſi anguſtioribus juſto finibus noſtrum corporum animatorum judicium cohiberetur. Sic juſto plus humoribus, juſto minus firmis tribuere, tam preſens, quam antiquus, error conſuevit. Quorum utraque, licet multum inter ſe conſocientur; et mutuis nexibus conjungantur tamen ſibi quoque multa propria habent, morboque adfecta altera altero modo tractanda ſunt.

Quaſi humores morbo implicarentur, quem iis remedia quaedam admota tollerent; multa medici remedia magnis extulere laudibus, interque haec ſub ſplendido antiſepticorum ſeu antizeumicorum titulo quaedam commendata ſunt et commendantur. Quorum tamen virtus minime in humoribus corrigendis poſita eſt, ſed manifeſto in tono vivis

ſirmis impertiendo hiſque ſtimulandis omnis verſatur.*

In diſputatione de typho, morbo tam frequente, quam periculi pleno, diſſerendum putavi. Hunc morbum nonnulli, ii, ſcilicet, quibus morbis nullus diſtinctionum finis eſt, in tria genera diduxerunt; ſcilicet, febrem eandem nervoſam lentam partium convulſionibus et tendinum ſubſultu comitantibus; et putridam ubi petechiae et aliae putredinis notae ſuboriuntur.

Gilchriſtius medicus illuſt. qui nuper vixit, primum videtur febrem nervoſam pro diſtincto genere deſcripſiſſe. Verum quaecunque dicta, quaecunque ſcripta de iſtiuſmodi; diſtinctionibus, ſunt, eae, neque notari, neque deſcribi, poſſunt, ut vera diſcrimina conſtituant. Quae quidem prudentiſſimi cujuſque medici ſententia eſt. Etiamſi hae diſſtinctiones, quae nullam veram differentiam

* Webſteri Prael. de Chem. et Mat. Med.

ſubmonſtrant, conſtitui et demonſtrari poſſent, ad nullam in medendi uſu varietatem ducerent. Eundem morbum eſſe; eadem debilitatis cauſa, eum continens, idem in omnibus caſibus humorum excretorum putredinis periculum et ad hanc proclivitas, et idem praecipue ſtercoris malus odor, evincerunt.

Humorum communium ſumma, quae nonnullis placuit, putredo neque probatur adhuc eſt, nec probari prope videtur: id quod doctus Milmanus in libro de ſcorbuto nuper ſcripto demonſtravit; et ne temporis quidem punctum talem humorum putredinem cum vita conſiſtere, convicit.

Quamvis autem in vaſis excernentibus putredo verſari non inficias eundum eſt; non ideo in vivis corporis actionibus eandem fieri ſequitur. Nam materies vaſis excernentibus excreta nulla vivi corporis pars eſt; vitaeque principium, quibuſcunque partibus adhaeret, fortiter putridini, reſiſtit; ut in

abſceſſuum pure et aneuriſmorum ſanguine nunquam prius putreſcentibus, quam a corpore vivo ſegregentur * adparet.

His expoſitis, ad morbum ſtrictius deſcribendum, et ante omnia hiſtoriam ejus conterendam, quanta maxima fieri poteſt brevitate, cui ubique hujus operis ita inſervire, ut obſcuritatem tamen devitem, conabor, adgrediendum eſt.

HISTORIA TYPHI.

Frequentiſſimus apud Hibernos, et, ni fallor, in Britannia, morbus in uſu medendi medicis occurrit.

Adeo leniter incipere ſolet, ut aliquando quinque, ſex, ſeptem, vel etiam plures dies prius elabantur, quam petendi lecti neceſſitas ſit. Prima ſymptomata, languor quaſi laſſitudo, et omnium actionum imbecillitas, ſunt. Degravatur animus, mens multum

* Webſter. prael. relat.

omnibus ſuis facultatibus laborat. Genus nervoſum multum, et ita ut in hyſteria, irritatur, mentis adfectus propediem ad confuſionem provehitur.

Actiones naturales patiuntur, cibus faſtiditur, aliquando leniter nauſeatur; quae alias ad bilis aliquanti per vomitum rejectionem intenditur. Quo facto pro tempore levamen ſequitur, brevi autem, ſymptomata cum ſumma ſaevitia redintegrantur; jamque ſtupor, jam capitis quaſi circumacti; vertigo, et calor, qui ante fuit, creſcunt. Jam ſpirandi difficultas ſupervenit; capitiſque dolor, cum vigilio, magno labore, obtuſior evadit. Haec ſaepe ſeptem aut plures dies ſic, ut dictum, procedant. Poſt quos omnia paulatim pejora fiunt. Quo facto, non tamen multum calor creſcit, pulſus non multum mutantur; humeſcit lingua, non ſititur, urina parum mutatur: cutis non multum adficitur; cujus interdum quaſi naturalis ſtatus eſt; aliis

univerſa relaxatur, et undique ſudor diffluit; qui raro, paulo diuturnior eſt, et nullum levamen adfert: poſt ſudorem cutis exſiccatur, areſcit, quod in febribus fere perpetium eſt. Paulatim lingua et labia eandem ſiccitatem experiuntur.

Jam ex toto ſupprimitur ſaliva, hinc, quae tantum moleſtiae faceſſunt, nigrae linguam et dentes cruſtae cooperiunt. Hoc tempore ſitis, quae ante modica fuit, intolerabilis demum evadit, nec ullo potionis genere movenda; deinde morbus improviſo in pejus mutatur.

Jam mite delirium ſupervenit; quod a turbulento illo, quo pyrexia inflammatoriae inſigniuntur, plerumque facile dignoſcitur; nam ſaepe tantummodo ſtupor cum torvo ſilentio, vel aliqua quam nemo intelligit, muſſitatione, eſt! Hoc ſaepe ſine pejore ullo ſymptomate per dies permanet. Eſt tamen ubi, in inſignem furorem aeque ac in phre-

nitide, indomitum, erumpit. Aliis alvus ſolvitur, quae raro prodeſt, ſemper fere periculo eſt. Eadem alias ita conſtringitur, ut ad aperiendum opus medicina ſit, quod rarius credito verum eſt.

Mane omnia ſymptomata levari, veſpere exaſperari, ſolent. Jam capitis intenſior dolor eſt, pulſus celerius feruntur, in ſomnum ſine levamine proclivitas eſt. Jam tanta toto corpore debilitas fit, ut vaſorum fibrae, ad ſanguinem retinendum inhabilis, cum extremis effluere finibus ſinant. Magna morbi finis formido aegrotantem invadit.

Defectiones animi interdum incidunt, frigido ſudore, caput et extrema humectantur; capitis jam dolor cruciat tinniunt aures.

Jam maculae purpureae praecipue pectus, tergum, brachia, et crura, diſcriminant, quae quandoque liveſcentis prope coloris ſunt.

Maculae adeo denſae ut interpoſita iis ſpatia, niſi diligenter inſpecta, parum diſcer-

nantur. Haec ſymptomata nunc non multum poſt morbi principio, nunc non ante xiv. vel xv. morbi diem prodeunt.

Hoc provecto morbi tempore, ſymptomata ſaevientia ſummam monſtrant debilitatem, eoque par periculum denunciant.

Linguae nervi reſoluti, vocem nihil ſignificantem praebent. Extrema frigent, ungues livent, auditus prope totus perit. Jam in coma vertitur delirium. Pulſus adeo citi, adeo debiles et tenues ſunt, ut vix numerabiles ſint. Qui quando tardantur, ſaepe etiam intermittuntur. Subſiliunt tendines. Tam urina quam dejectiones alvo, ſine conſcia mente, redduntur, occuli immobiles quaſi pelliculo obducuntur.

Lachrymae per genas diffluunt. Praeterque petechias paſſim jam in corpore adparentes, naribus, gingivis, ulceribus veteribus ſanguis effluit. Omnis excrementoſae materiae jam faedus in primus odor eſt. Poſtre-

mo partium convulſiones dirum malorum agmen claudunt.

Hujus morbi longitudo variat, modo xx. dies vel totum menſem perſtantis, modo multo citius deſinentis. Eſt ubi xl. amplius dies permanet. Qui tamen quoties exitialis eſt, multo citius terminatur.

Ubi ſumma morbi diuturnitas fuit, mentis aliquot poſt menſes et quoad ſolitae vires redierint, imbecillitas eſſe ſolet. Hoc tam in aliis caſibus, quam in patri meo, vidi, is aliquot poſt typhum menſes maxime familiares amicos, niſi poſtquam aliquamdiu cum iis una fuit, et ſaepe etiam ſuos famulos pravum novit. Cui res ſimilia multa memoriae medici prodiderunt.

TYPHI DEFINITIO.

Alii noſologi aliter typhum definiverunt. Sic Sauvageſius "Typhus," inquit, "Febris "continuae genus eſt, quae plerumque ultra

" tres ſeptimanas durat, cum calore jam
" magno, jam nullo, urina et pulſu ſanorum
" ſimilibus, artuum ſumma debilitate; pul-
" ſus quandoque rarior eſt, quam pulſus ſa-
" nus, color cutis palidus, ſqualidus, exan-
" themata varia huic morbo ſuperveniunt"*.
Idem alibi " Typhus," ait, " Decurſus ultra
" duas ſeptimanas, ſaepius tres, cum calore
" et urina ſanorum ſimilibus, pulſuque quoad
" frequentiam ſano fere ſimili, et quoad ro-
" bur non majori, artubus interea maxime
" proſtratis." †

Quae definitiones cum illuſtris mei prae-ceptoris Culleni definitione comparatae, multo deteriores videantur neceſſe eſt. Accipe ipſius verba, " Typhus eſt morbus contagi-
" oſus," ubi " calor parum auctus" eſt
" pulſus parvus, debiles plerumque frequens,
" urina parum mutata, ſenſorii functiones
" plurimum turbatae, vires multum immi-
" nutae."

* Epigenomena. † Sauvaſes Noſol.

DIAGNOSIS.

Diagnoſis aliquando difficilis eſt, maximeque a ſynocha typhum deſtinquendo. Qui ſcrupulus, perpenſis, utriuſque morbi hiſtoria et definitione, tollendus eſt.

Synocha validis et robuſtis habitibus, et ad diatheſin phlogiſticam oppurtunis, accidit, et regiones frigidas prae-caeteris viſit. Cui contrarius his notis typhus eſt; imbecillis habitibus, et ad aſthenicam diatheſin pronis, uſu veniens. In eodem pulſus parvi debileſque, et urina parum mutatur; cum in ſynocha urina rubeat, calor multo major, pulſus duri, pleni, et validi ſunt, ſanguiſque miſſus, et ſub divo refrigeratus cruſtam inflamatoriam habet. Eadem ſynocha raro ultra vii. vel viii. diem permanet, raro ſine catarrhali aut locali morbo incipit.

Hic quoque quam in typho major ſitis eſſe ſolet. Quae diſcrimina ut opinor, ad hos

inter ſe morbos deſtinguendos plerumque ſatis erunt.

Cum tamen, quod fieri poteſt, ſynocha in typhum degenerat, tum ſumma adjudicandum quando ille deſinat, hic incipiat, peritia opus eſt. Si ſynocha ultra x. xi. vel xii. dies permanet, plerumque typus typhoides metuendus eſt. Quod ſi etiam ab initio mens confuſa fuit, et magna debilitas ſubeſt, et excrementa ad putredinem proclivia ſunt; manifeſtus typhus morbus judicandus eſt.

CAUSAE REMOTAE.

Cum cauſae remotae numeroſae variaeque ſint, eoque omnes comprehendere ultra ſolitos hujuſmodi chartarum fines duceret; praecipuas earum expoſuiſſe ſatis habebo.

Praecipuae ſunt inquieta cogitatio, ardens ſtudium, animi adfectus injuncundi, ut metus, et ſimiles, magna humorum jactura, nimius cibus, nimia potio, quae ad corpus de-

bilitandum pertinent, pro remotis typhi cauſis habenda ſunt. Qui tamen plerumque ad contagionem de qua non multum notum adhuc, ſupra repeti poteſt.

Quod ad ſtudium ardens attinet, omnis animi in una aliqua re attentio paulo diutius defixa, genus nervoſum perquam irritabile, id eſt, debile reddit. Quod eo interdum evaſit, ut inſaniam crearit.

Hac noxa corpus contabeſcit, laxatur, paleſcit, infirmatur.

Ex animi adfectibus metus, ut inter omnes in confeſſo eſt, debilitantiſſima noxa eſt. Quam rem multorum de peſte obſervationes confirmant. Quae utique neutiquam, quam in caſu illuſt. Duncano relato, manifeſtior eſt. Is in praelectionibus de medendi uſu puerum memorat; qui natura timida paſcentia pecora ſervabat, tonabat; quod tonitru adeo eum terruit, ut, domum cum cucurriſſet, protinus in lectum ſe

conjecerit, citoque omnibus typhi ſymptomatis correptus, quarto decimo die perierit. Haec res nocentem metus corporibus noſtris effectum pulcherrime declarat. Moeror cum pectus occupat fibrae relaxantur, motus humorum retardatur, valetudo et venuſtas aufugiunt, ventriculus et inteſtina debilitantur flatibus diſtenduntur, alta trahuntur ſuſpiria, lumina ſubſidunt, genae palleſcunt, corpuſque mortui potius quam viventis ſpeciem fert. Hinc pulſus debilis, appetitus deletus, debilitas, perſpiratio cohibita, frigus extremitatum, tabes, polypus, omneſque morbi qui a ſolidis debilitatis proveniunt *.

Magna humorum jactura perpetuo, ſed, prae caeteris ſanguinis, debilitat. Quam ſaepe animae defectiones conſequuntur.

Sic totum corpus perturbatur, pulſus infirmantur, et omnia debilitatis nota ſigna

* Princip. Med. Auct. F. Home, ſect. 3tia.

comitantur. Hinc jure haec remotis cauſis adnumerantur.

Quod ad nimium victum attinet, modica potatio omnia corporum noſtrorum roborat, et ad potentiores actiones concitat. Quae igitur pro grato tonico habenda eſt. Eadem ultra modum pro victa nimis incitationem adauget, uſque adeo ut non robur ejus opus, ſed debilitas inſequatur. Eadem noxa, cum aliquis in conclavi calido potus nocturno caelo objicitur.

Hoc, amici mei in exemplo clariſſime illuſtratum eſt. Thomas Davidſon medicinae Edinburgi proximo vere ſtudioſus, cum liquorum ſpirituoſum liberrime, calente corpore perpotaſſet, dein nocturno ſe caelo aliquamdiu patifeciſſet; poſtero die ſymptomatis febribus correptus eſt, quae tandem formidabilis inprimis typhi eſſe adparuerunt.

Eaeque cibus nimius, ac deficiens nobis nocet. Ille enim, fibras nimis diſtendo et

diſtrahendo, totius corporis tonum diſperdit. Quod in guloſis memorabiliter accidit; qui nunquam tam agiles, quam alii qui recte ſeſe curant, otioque dediti langueſcunt. Hinc aliis magis ad morbos opportuni ſunt. Contra parcus cibus, pariter, ac, nimius noxae eſt. Quam rem typhus inter egenos, laborioſos, tantopere graſſans confirmat.

Quod ſuperiore ego aeſtate in ſeptentrioli Hiberniae regione, ubi adeo typhus graſſabatur, ut epidemicus nonnullis eſſe videretur, obſervavi. Sed vera ſic communis morbi cauſa calamitas communis erat. Adeo enim anona cara erat, ut opificibus noctes dieſque ad tantulum opſoniorum, quantum ad vitam modo ſervandam ſatis eſſet, merendum, continuandus labor eſſet.

Hinc miſerrimi labore, inedia vigilia confecti ſunt neceſſe eſt.

Nimius concubitus, ut inter omnes conſtat ſummam adfert debilitatem. Multa ejus

noxae exempla ante oculos quotidie percipienda ſunt. Hinc in mulieribus leucorrhaea. Quin et exempla non deſunt, ubi recta mortem intulerit.*

Contagio qualis cujus natura, ſit, nondum compertum eſt; niſi quod eſſe aliquid, quod contagio dicitur, tamen conſtat. Ea peritiſſimo philoſopho celeb. Black caecum ſubile corpus, in genus nervoſum potiſſimum agens, videtur†.

Quod a nonnullis ſcriptoribus Gallicis inficias itur, et ne peſtis quidem ipſa contagioſa eſſe, ſed a metu proficiſci, contenditur.

Quam opinionem plurimae res certae et exploratae refutant. Si non contagioſa peſtis eſſet, quomodo in frequentiſſimo Moſcoviae noſocomio anno Chriſt. nat. MDCCLXXI. nemo in morbum propter magnam medici Du Mertens diligentiam et pru-

* Prael. Cull. Celeb. de medendi uſu.

† Prael. ejus chem.

dentiam incidit? cum hoc tamen anno haud minus ſeptem millia eodem morbo perierint. Contagio corpus eſſe aëre ſed non latius diffuſibile, et corporibus noſtris contactu ſolo fere admovere, videtur.

Praecipuis typhi cauſis remotis quanta cura potui expoſitis, ad chartae partem, quam diffidenter, inprimis adgredior, deinceps eundum eſt.

CAUSA PROXIMA.

Febrium cauſa proxima hactenus medicos fefellit. Et certe ſummi momenti quaeſtio eſt, quae corporis pars laboret, cujus labore omnia ſymptomata pendeant, ſtatuere.

Vocabuli cauſa apud pleroſque medicos perquam anceps uſus eſt, a cauſa tantummodo id ſignificari, quod aliquem edat effectum. Sed cauſa proxima ea eſſe debet, quae conſtanter et perpetuo ſuum effectum edat.

Et tam cauſa, quam effectus ſemper inter ſe proportione reſpondere debet. Quae de cauſa in hac re conjecturae propoſitae ſunt, eae omnes a rationibus vanis tractae et ſaepe perniciales hominibus fuiſſe, videntur. Quod cum ita ſit; eas tantum, quae medicis maximae curae fuerunt, attingam.

Quarum prima materia morbifica eſt, quam ſagax Sydenhamus ſecutus eſt; altera lentor eſt, illuſtri Boerhavio placuit; tertia ſpaſmus eſt, quem laborioſus Hoffmanus probavit. De harum unaquaque eodem, quo relatae ſunt, ordine fuſius dicam. Nullus humorum adfectus, ex quo caetera omnia ſymptomata explicabilia ſint, videtur.

Quod ſi nullam in ſanguine materiam morbificam eſſe, dicere audaciae eſſe quibuſdam videretur. Verum concedatur. Quid tum? nihil quod curationem adjuvet, eo colligere poſſumus, quod ejus ignoramus naturam. Quodque mirandum inprimis

eſt, nemo ejus naturam explicare conatus eſt. Concedatur etiam argumentandi cauſa non ſolum materia eſſe, et per coctionem ſeparata, et per aliquam humoris detractionem corpore ejecta eſſe. Si hujuſmodi tale quid fieret, ſolo naturae opere fieri poſſe credendum eſſet. Cathartica ad eam expellendam data ſunt. Sed quomodo agere credenda erant? quiſquamne ſibi, catharticis peculiarem attractionem electivam eſſe, et ea ſola materiam attrahere, et ſecum corpore abducere poſſe, perſuadere poſſet.

Inter alia argumenta, quae ad hanc tuendam ſententiam adhibita ſunt; primumque e variolae rationis ſimplicitudine. Sed ſi id ſolidi quicquam haberet, febris ſemel tantum eidem incidere, neque varietatis in concoctione materiae et expulſione, quam in variola eſt, plus habere deberet.

Quin certum receptionis, certum con-

coctionis, certum denique rejectionis, et ſuum cuique, tempus eſſe oporteret.

Salutaris febrium finis ex quibuſdam detractionibus interdum eſſe non inficiandus eſt. Sed hoc minime perpetuum. An paucae ſanguinis unciae, totam materiam morbificam, ſi talis ſubeſſet, auferre exiſtimandae ſunt? quae tantilla tamen detractio ſaepe ſola eſt, quae in febribus, et ſaepe non omnino accidit.

De lentore vix opus eſt verbis, quippe quem ingenioſiſſimus Heuſonus adeo feliciter refutaverit. Ad eum tuendum argumenta e frigore febrili tracta ſunt, ſcilicet, in eo occurentibus, horrore, frigoris ſenſu, inſenſibilitate, et cutis pallore et ſimilia quae ſunt, ſed, quomodo quaelibet cauſarum remotarum lentorem, ſic explicatum, inducere poſſet mihi inexplicabile eſt. Quin et ipſa medendi ratio, ad eum tollendum uſurpata, ejus opinionem ſubruit. Cum enim

omnis humorum detractio augere debeat, nullam igitur iis detractionibus cedere febrem oportet.

Tertia cauſae febrilis opinio ſpaſmi eſt. Quem laborioſus Hoffmanus primus excogitavit, ingenioſus dein Cullenus noſter auctam ſubtilius excoluit. Ea me, dum Culleni eſſem auditor, plurimum perturbavit, ſcilicet, auctoritatibus, non rebus veris ſubnixam exiſtimans. Omnia ſymptomata, in hiſtoria ſupra contexta, aliquam actionum ſeu motuum animalium imminutionem ſubeſſe, indicant, eoque manifeſtam debilitate in cauſa eſſe, demonſtrant. Sed nullum eorum ſymptomatum ejuſmodi eſt, quod reliqua omnia febrium ſymptomata explicet.

Prima ſymptomatum, ſupra relatorum ſunt, inertia, quaſi laſſitudo, imbecillitas.

Quae cum reliquis, quae dein ſubſequuntur, ſymptomatis nulla copula connexa et conjuncta videntur. Vel ſi quae copula, ſi

quis nexus unquam ſubeſt, is partium tantum non communis adfectus eſt; ſiquidem ſine ſymptomatis febrilibus, ſaepe debilitas ſubeſt. Saepe etiam febrilia ſymptomata non pro debilitatis ratione ſunt. Quae contra ſaepe maxima ſunt, ubi minima debilitas, ut morbi initio, eſt, et minus gravia verſus finem ſunt, ubi maxima debilitas eſt. Debilitas texturae illius ſpaſmodicae, ut creditur, in febrium initio cauſa interdum eſſe dicitur. Quod non ita eſſe multae res verae oſtendunt. Exempli ergo, id quod ſpaſmus eſſe dicitur, ſaepe ſine debilitate, et haec ſine illo, cernitur. Ob quam cauſam ſpaſmus et debilitas non pro cauſa et effectu debent haberi. Quin et ſaepe ab ipſo initio ſudor, etiam toto corpore diffluens febrem comitatur. Quod in nullis febribus tam conſpicuum, quam in typho eſt.

Quo in caſu, quare quiſquam ſpaſmum ſubeſſe arbitretur, nullam cauſam videre, aut

ſingere quidem, poſſum. Qui ſi ſubeſſe vel maxime concederetur, omnia inde explicabilia ſymptomata ſunt?

Quam rem hoc luci diſſime declarat, quod, ineunte interdum febre, nullus rigor, nullum frigus, horror nullus, percipi poſſunt. Hic igitur nullus ſpaſmus eſt. Quo etiam ſubeſſe conceſſo; caetera febrilia ſymptomata non tamen ſequuntur. Hinc, exceſſione frigida vehemente, febrem ſecuturam vehementem quoque pro ratione futuram, colligere nequimus. Denique interea nullus nexus neceſſarius intercedere adparet. Spaſmum vero cum febre nullo nexu conjungi hoc patet; quod ea conſtrictio quae pro ſpaſmo habetur, a multis rebus, quas nulla febris ſequitur, effici poteſt. Talis frigidus tempeſtatibus conſtrictio cutis, talis in lavatione frigida, ubi perſpiratio imminuitur, incidit.

Eadem gratum tantummodo toto corpore

calorem, creat, et non ita ſanguinem, ut in febribus, pulſuum percitat. Porro ſpaſmus per totam quamlibet febrem, toto ejus curſu, ab initio ad finem, perduraſſe, probare nequit.

Aut ſi illorum morborum cauſa eſſe vel maxime concederetur, quomodo diverſorum et prorſus contrariorum, quales Eryſipelas, cynanche tonſillaris cauſa eſſe poſſet? Nam hoc eſt unam cauſam contendere non ſolum diverſos ſed prorſus contrarios effectus; et diverſas etiam prorſus contrarias cauſas eundem effectum, creare. Quod certiſſimo et ſimpliciſſimo humanae ſcientiae principio adverſa fronte repugnat.*

Poſtremo per naturam aliqua in noſtris corporibus mutatio, quae omnia memorabiliter infirmet, fieri videtur. Hinc cordis et arteriarium, pro debilitatis augmine, actio adaugetur. Eaque mutatio peculiari aliquo

* G. Hog. Toulmin, diſp. inaug. de cyn. tonſillari Edin. 1779.

modo, ita ut calorem et partium conſtrictionem efficiat, fieri judicanda, ſed, quae hujus ſpaſmi ſit natura, quove modo effectus, qui ei a nonnullis imputantur, procreet, haud facile animo conceptu eſt; eoque minus quod pro cauſa et effectu conſiderari nequeant.

Ex ſupra traditis obſervationibus, nulla relatorum ſymptomatum febrilium pro cauſa proxima habere concedendum videtur; ut pote, quorum cum rite et attente conſiderantur, nulla re vera cauſae et effectus copulam habere videantur, atque etiam in ipſis febribus, de quibus tractamus multo minor ejus, quod ſpaſmus dicitur, quam in ullo alio morbo ſpecies ſit, neque vera febris unquam a ſynocha incipere danda ſit.

Hinc compluribus hujus cauſae contemplationibus adlatis; ad Pringelii equitis, Lindii, Cleghornii medicorum opiniones, et, graviorem omnibus auctoritatem ducor, ſcilicet, nullam cauſam proximam recipiendam, ſed

ad ſola laedentia et juvantia, ad idoneam curationis rationem ſtatuendam, reſpiciendum; unde, ex omnibus univerſae medicinae annalibus, ſola de proxima cauſa circumſpiciendi ratio trahenda eſt.

SYMTOMATUM QUORUNDAM EXPLANATIO.

Dolor capitis, vel ad ſanguinis in cerebro abundantiam, vel penuriam, referenda eſt; quorum in illo caſu diſtentio nimia, in hoc eadem deficiens, dolorem gignit.

Utrumque caſum partium convulſio et delirium comitatur, in illo ventriculi adfectus plerumque deeſt, in hoc is a capitis adfectu inſeparabilis eſt.

Pulſuum crebitas, *mollities*, et *debilitas*, nimiae cordis et arteriarum debilitati, humores ſuos per univerſum ad extrema loca percitare nequientium, tribuenda eſt, ſanguinis acredo, cui hic adfectus olim tributus eſt, in

aeterno tumulo, nunquam in auras vitae ſuperas emergenda ſepulta eſt.

Alvi durities communi totius corporis debilitati, cujus in primis fibrae inteſtinorum muſculares ſunt participes, imputanda.

Corporis calor, in omni nimii caloris ſtatu, a cohibita perſpiratione pendet; perſpiratio autem in phlogiſticis morbis diatheſi phlogiſtica, in debilitatis malis contraria, in illis caeco vapore perſpirabili, viam per denſatas vaſculorum diametros non inveniente, in his vi cordis et arteriarum a tergo ceſſante, cohibetur. Utroviſmodo cohibita perſpiratio calorem corporis, eum una cum humore perſpirabili cohibendo, et partem foraminibus diſſipari prohibendo cumulat. Ut imminuta quomodocunque perſpiratio calorem auget, ita quomodocunque adaucta, etiam ad morbi modum, imminuit. Hoc in omni febre ubi ſummum corpus refrigeratur, et non ſolum naturalis perſpirationis materia, ſed craſſima, imo ipſe ruber ſanguis, undique

diffluit, cernendum eſt. Ubi talis extrinſecus deficit excretio, etiam in articulo mortis corpus caleſcit. Calor non ſemper tactu dijudicandus eſt, qui, revera auctus ubi eſt, ſaepe imminutus, et contra, videbitur, ſoli thermometro, ac re ei quidem, niſi diutius in os inſinuato aut alterutra axilla recondita fidendum.

Cutis eo aret, quod vaſculorum in ſummo corpore exhalatorum actio ſupprimitur; id ita eſſe, et omnem perſpirationem deeſſe, hoc patet, quod linteo veſtis, diu quamvis geſta, non inquinatur. Haec optimam hujus rei explicationem mihi videtur.

Cauſis ſic, ut potui, explicatis; deinceps prima ſymptomata, quae vel laetum, vel triſtem eventum denunciant, exponenda ſunt.

PROGNOSIS.

Saepe de morborum eventu judicare difficillimum, maximeque in typho, judicatu eſt, in quo praeter omnem opinionem, poſt

partium convulſiones et tendinum ſubſultus, ſaepe ſalus reducitur; licet longe ſaepius morti praecurrant. Hujus duo exempla ſuperiore aeſtate animadverti.

Quorum in altero aegrotans dextro latere convellebatur. Quodque magis mirum eſt, pone aegrotantem aſſidens hanc convulſione futuram per tremorem quaendam a vertice incipientem, deinde deorſum deſcendentem, praedicere poterat.

Qui tamen caſus, ut modo dictum eſt, in ſalutem reductam deſinit.

Ex quo et ſimilibus felicibus caſibus, pro optimo inſtituto habendum, nec, ut vulgo dici ſolet, quamdiu vita ſubeſt deſperandum cui inſtituto idoneum curationis genus etiam majorem fidem conſiliat.

Oris, linguae, cutiſque, humiditas, aliquantum cibi deſiderium, copioſumque ſedimentum urina dejiciens, bonum finem promittunt. Eodem pulſuum major conſtantia,

ſirmitas, minor frequentia, et naturalis reſicientiſque ſomni reditus, pertinent. Auctius cibi deſiderium, quod, alvi dejectio naturalis ſubſequens, fiduciam eventus faciunt. Certi cujuſdam cibi, ſi hic bonus, nutriens et digeſtu facilis eſt, deſiderio indulgendum, neque ejuſdem faſtidio, alius cujuſvis, qui bonus quoque ſit, cupitati, reſiſtendum, ſed omnis cibi materia prava, quae ſaepe ſat adpetiter, ſemper deneganda.

Haec ſunt praecipua felicis finis praeſagia. Contra.

Magna vigilia, conſtans delirium, pulſus debiles, graciles, celereſque, partium convulſiones crebrae, deglutandi difficultas, imminutus prius, dein deletus viſus, vox parum ſignificans, artuum extremorum frigus, urina et ſtercus neſcio homine delabentia, lineamenta vultus mutata, jacendi ſubter tergum, et in humiliorem quamque lecti partem delabendi habitus, flocorum carpſio, ſudor fri-

gidus, ſpiſſus, alvus non aſtricta, abſona ſurgendi cupiditas, illaetabilem eventum minus quam vulgo creditum eſt, ſignificant; ſiquidem etiam his, per idoneam curandi rationem, depulſis, ſalus redacta eſt.

In communi medendi via febris xiv. xv. xvi. diei ſuperſtis ſymptomata plerumque miteſcunt. Poſt xix. vero vel xx. diem nunquam quenquam perire ſe vidiſſe, in praelectionibus Duncanus teſtatur. Ubi vero robori toto morbi curſu conſultum, nec auxiliis inducta, debilitas, eſt, haec morbo nata, ſaepe tanta ſubeſt, ut etiam in xix. diei ideo relictus aeger, quod omnia febrilia ſymptomata ſublata ſunt, pulſus ad naturalem numerum, calor ad ſolitam ſecundae valetudini temperiem redactus; cibi deſiderium conciliatum; repente febre, laborans ea extinctus ſit. Cujuſmodi de caſibus animadvertendum eſt, ſi contraria et debilitatrice curatione curati eſſent, ante xiv. diem incaſuram mortem

fuiſſe, quod ea ſerius in contraria curatione incidit, id auxiliis, aliquid, ſed nondum naturalis, roboris facientibus, tribuendum eſſe.

Quod ad dies judicatorios attinet; ii primis medicinae annalibus coevi ſunt, ab imparium, quam Pythagoras et ejus ſecutores numerorum potentia tracti, primum ab Hippocrate ad medicinae rationes deducti. Ab hoc initio ab aliis receptis defenſique, ab aliis abnegati, repudique plus minuſve tamen, perſtiterunt noviſſimi, quibus eos tueri placuit, ſcriptores nuper Du Haenius, nunc illuſtris noſter Cullenus, ſunt.

Quam tot et tantorum virorum tantam contentionem, non meum eſt, qui in medicina adhuc tyro ſum, decidere, neque quae omnia artis ſecula adeo acriter artis profeſſores exercuerunt, unum lites componere. Sed, ut haud levem obſervationum vim haud futilem auctoritatem, ſequar; ſi febres a debilitantibus rebus pendent, a ro-

borantibus tolluntur, ſi curatione divini ſenis, qui, naturae fidens, vix quicquam attentavit, ſi Stahliana, ex hac origine tracta, cujus auctores ex toto quieſcere ſe profeſſi ſunt, ſi alexipharmica, quam ſecuti calefacientia et partes, ſtimulantia adhibuerunt, ſi humorali, cui addictis viris ſanguinem et alios humores detrahere, inediam percipere placuit, ſi ſpaſmodica, cujus cultores humoralem curationem, verbis tenus tantum differentes, tractaverunt, tractantque, cui tantummodo nauſeam adjecerunt, et hanc etiam ab humoralium ſecundo principe tractam, ſi his, inquam omnibus variantibus curandi rationibus, judicatorii motus, ut eos pauliſper eſſe concedatur, pariter variare, et ſi in omnes partes variant, ubi eſt, quo receſſit, eorum, quae tam acri concertatione alias defenditur, alias rejicitur, contentio? nonne vis medicatrix, judicatorios dies ſuſtentans, aut conſtans, aut nulla eſſe

fatenda eſt? Certe alius mortuum tenor, ubi nihil agitur, alius ubi corpus debilitatur, alius ubi roboratur, expectandus eſſe videretur. Denique ſi verum, corpora animantium nihil per ſe eſſe, ſed ab externis rebus perpetuo pendere; quis locus, aut dies judicatorios, aut medicatricem vim recipiendi relinquitur? ſed ego tanti momenti rem, et artis fundamenta tam alte reſpiciens, in medio aliis dijudicandam, relinquo, pudore qui dicet adoleſcentem ſcriptorem ſervato.

CURATIO.

Neque ſine controverſia, ut modo commonſtravi, curatio eſt; quam alii totam naturae, relinquendam, alii arte, alia alii curandam contenderunt. Qui illud tuentur, conamen naturae ad morbi cauſam ejiciendam exiſtimaverunt. Eamque cauſam noxiam aliam alii judicaverunt. Sed, ut

multae, quale de hac invaluerunt, opiniones omittantur; ut omnes prorſus ab omni fere nunc medicinae parte repudiae; febres ſibi relictas exitio plerumque fore, eo artis auxilio opus eſſe, fatendum eſt.

RATIO MEDENDI.

Una medendi ratio eſt; nempe, debilitatem tollere.

Sub febris initium inertia, quaſi laſſitudo, frigoris aliquis ſenſus, aliquis horror, cum caloris aliquo alternans, incidunt. Sed neque ipſi neque alii, quam gravis morbus adventet, intelligunt. Eoque prudentis medici, ſi forte vocetur, eſt, principiis, ut ait poeta, obſtare; ac calore grato, corporis et animi quiete, aegrotantem firmare; quicquid corpus delaſſat, quicquid mentem nimis intendit, eoque exercitationem, laborem, ſtudia et ſolitas occupationes, vetare; domi illum continere, ſubinde ſuper lectum

quieſcere jubere, ſubinde vini cyatho et juſculis lautis recreare; phlogiſticum habitum, et febris inflammatorii periculum non metuere, ac propterea ſanguinis detractionem, quae curatio eum magno miſerorum laborantium damno nimium ſupraque, omnem modum invaluit, cavere. Cujus in hac febre pernicioſus effectus jam omnibus, qui paulo prudentiores ſint, innotuit. Ejuſdem ego ſuperiore aeſtate miſerandum exemplum vidi. Junior medicus vocatus in tali febre, de quali hic agitur, ſanguinem detrahi juſſit, cruſtam coreaceam deprehendiſſe ſe putabat; ad detractionem igitur iterum rediit iterumque.

Amicis febricitantis ſcalpelli uſum ultra modum tendi ſuſpicantibus, et quare in eo tantopere perſeveraret, rogantibus, ſe ſanguinis detractione non deſtiturum, donec bonum ſanguinem reperiſſet, reſpondit.

Quam curationem pulſuum languor, vi-

res fractae, cum omnibus ſummae debilitatis notis, continuo ſunt ſecuta. Prudentior medicus vocatus iſtius curationis triſtem eventum praevidit. Ad quem tamen, quantum rei natura ſineret, avertendum, cardiacis, et tonicis auxiliis, ſed fruſtra uſus eſt.

Elanguens aliquamdiu miſer animam demum exhalavit, cum manifeſte imbecillos hic morbus corripiat, ideo Celſi dictum recordandum. "Si juvenis imbecillus eſt, male ſanguis mittitur. At firmus et robuſtus ſenex ſic tuto curatur." Nunc cibo quam alentiſſimo, et potione vinoſa larga ſuſtentandus aeger. Jacobeus pulvis et Tartarus emeticus plurimum nuper ſoliti ſunt. Quorum hic ad nauſeam movendam uſurpatur. Nauſea ad ſpaſmum in ſummo corpore ſolvendum pertinere ab aliis creditur, ab aliis plenus vomitus, ad ventriculum detergendum, et ſordes ejiciendas commendatus eſt. ſed neutra ſententia vero et experientiae con-

gruere videtur. Nam, ſive nauſea, ſive vomitus adhibetur; infelix morbi eventus nihil boni, hanc curationis rationem adferre, demonſtravit, et debilitas, quae vera mali cauſa eſt, a rebus tam debilitantibus augetur, ni fallor, et ut multa nuper obſervata declarant, neceſſe eſſe, videtur. Sed ego nihil ex proprio judicio concludo. Sed. ſi vel maxime vomendum eſſet, vomitus per tartarum emeticum, qui violentiſſimus eſſe ſolet, ei quem ipecacuanha movet, certo poſthabendus videtur. Ad canalem inteſtinalem colluvie ſolvendum, alvi purgatio per lene medicamentum, qualis cremor tartari eſt, commendatur. De quo curationis genere, ſi omnino, quod mihi, ob cauſam saepe relatam, ſcilicet, ne hac quoque purgatione debilitas creſcat, purgandum ſit, certe quo minus alvus in hoc languore, quo leniore medicamento, purgetur, eo melius optimam nullam purgationem, judicarem. Quod

auctoritate, non propria opinione, adductus dico.

Creſcente morbo vini, ſupra commendati, plus dandum; eoque magis ſi pulſuum imbecillitas, multum jam adaucta eſt, ſi ſudor jam colliquens ſupervenit. E vini generibus optima eſſe videntur, Oportoenſe vel Madeirenſe aut Caneirenſe. Hae parum mero adſuetis paululum diluta, adſuetis vinum purum dandum. Juſcula, ſupra relata, continuanda, ut bubulum, pullinum, nullo morbi tempore omittenda. Vinum parcius primum, ſaepius, dein largius ingerendum. Adultis, et ei conſuetis ſinguli uteri ſingulis diebus modica doſis ſunt, melior bini vel etiam quandoque amplius. Sic datum vinum delirium pariter et pervicacem vigiliam tollit, ſomnum recreantem conciliat. Sed optima menſurae regula eſt ſymptomatum lenimen. Exempli gratia, ſi pulſus pleniores, validiores, tardioreſque fiunt, et quo-

dammodo ad naturalem modum adpropinquant, ſi calor imminuitur, ſi delirium decedit, ſi cutis molleſcit; ſcire licet non nimium remedii datum. Si contra; ſiſtendum, et ſymptomatum prius, quam amplius detur, primus reditus expectandus.

Utrum potionis ſpirituoſae periculum faciendum ſit, addubitatum eſt; ſed eam quoque tam meracam quam dilutam proſperrime datam certior factus ſum.

Cortex Peruvianus, diu poſtquam repertus eſſe medicina eſt, febribus pure intermittentibus contentus eſt; dein poſt medium hoc ſeculum ad remittentes extentus; tum nuper et maxime a Millero medico Londinenſi ad maxime continuas typhi formas adhibitus. Sed nulli medicamento medici confidentius diutiuſve, quam ei acquieverunt. Saepe non modo intermittentibus et remittentibus, quae in calidioribus locis dominantur, ſed etiam in mitiſſimis Britanniae, fru-

ſtra ſpem utentis habet; id quod ingenioſus vir Wainman in agro Lincolnenſi medicus invenit. Is, cum ibi in paluſtribus agri partibus medicinam facere coepiſſet, et cortice nihil agente, plurimos quotidie perire animadverteret; curationis ratione protinus commutata, ejus in locum opium et vinum ſuffecit; neque poſthac, licet opera ejus plurimum adhiberetur, unam vitam amiſit. Ex hoc igitur et ſimilibus quibuſdam factis, recentia de corticis in typhi curatione uſu experimenta errore implicantur; et quae virtus cortici, tributa eſt, ea vino, quod ſemper cum eo conjungitur, et aliis rebus forſitan praetervifis, tribuenda erat. Mihi ſaltem convaleſcenti e febribus ſtatui, et morbis longis, in modica debilitate poſitis, quam febrium ſaevienti impetui, convenientior cortex Peruvianus videtur. Sed et hanc rem prudentiorum in arte virorum judicio, et obſerva-

tionum copiae, quam inopiae meae, ſubjiciendam exiſtimo.

Ut vini roborans poteſtas tantopere a prudentiſſimis medicis laudatur; ita opium nuper ſummis a quibuſdam effertur laudibus. Cujus in omnibus debilitatis morbis, maximeque in febribus uſum quotidie magis magiſque invaleſcere pro certo novi, neque, ut opinor, quiſquam ignorat. Opium omni ex parte, tanquam vinum, ſed multo felicius, efficacius multo agere accepi. Cujus rei fides id in curationibus expertis per me maneat.

In hoc morbo acida eo conſilio praecipiuntur, ut humorum putredinem qui in iis ineſſe exiſtimatur; corrigant. Verum ut ea putredo, quae minime mihi veriſimilis eſt, revera ſubeſſe concedatur, an pauca cujuſvis acidi, nedum, quod omnium maxime imbecillum eſt, aceti ſic valere, ut univerſorum humorum putredinem adimant,

idque tam brevi tempore, quam haec febris ſaepe ſolvitur, exiſtimanda ſunt?

Cum ſitis in hoc morbo, quoties accidit, e debilitate, morbi cauſa pendeat; et omnis aquoſa potio ad talem ſitim non extinguendam, ſed augendam, pertineat, id quod multae obſervationes, experimenta multa nuper confirmarunt; igitur, ſi roborante curandi via incidatur, raro hujuſmodi potione opus erit; et, quando erit, vinum aquae perexiguo aliquo addito, vel idem lacte in ſerum verſum plerumque ſatis erit.

Cum relatis auxiliis impurus aer vitandus, cubiculum perflandus, aulaea lecti adaperienda, frigoris aliquantum, ad aeſtum, madorem vel ſudorem macerantem prohibendum, admittendum. Sed frigidi aeris flatus ab aegrotante avertendus. Ex hac adminiſtratione ſaepe ſummus fructus percipitur; quo fructu, ne catarrhali, ſcili-

cet, adfectu aeger corripiatur, non eſt cavendum. Ubi enim ſic roborantibus auxiliis, aegrotanti conſulitur, aeque is tutus eſt, ac vino repletus et frigori objectus, eſſe ſolet.

Veſicatoriorum in hoc morbo perpetuus fere omni tempore uſus fuit. Quae, quoniam neque in phlogiſticis morbis ſtimulante opere non obſunt, id quod a prudentiſſimis quoque medicis conceditur; igitur in debilitatis morbis eodem prodeſſe, credenda ſunt.

Quantum vero humorem ſeroſum auferant, omnium humores detrahentium more, noceant neceſſe eſt. Et, ſi quando profuiſſe dicuntur, quantum ei dicto fides habenda eſt, quoniam nunquam ſolis iis curatio a quoquam ſano commiſſa eſt, igitur id aliis poteſtatibus animadverſis, aut non animadverſis, tribuendum videtur. Sed, quanquam fuit haud obſcurus medicus dives, qui filium quoque medicum, ſi veſicatorio un-

quam uno uteretur, deheretitandum teſtamenti tabulis, perſcripſit; cum tamen ab omnibus fere aliis omni tempore uſurpata ſint; non id mihi arrogabo, ut perpetuae prope auctoritati repugnem, et eorum uſum damnem, ſed ſolita modeſtiae ratione retenta, in medio rem relinquam.

Sinapiſmi, pedibus admoti, quandoque profuiſſe dicuntur; ſed eodem, qua veſicatoria, auctoritatis pondere. Contra eorum, ad ſummam, effectus quoniam miſeriam aegrotantis augere, igitur eos in hoc morbo artis uſu ejicere minime dubitem.

Duobus proxime relatis remediis fomenta cum aceto et aqua calida commendata ſunt, et amovere delirium dicta. Quibus utique inter tot potentiſſima et univerſum corpus tangentia remedia, confidere, vix viro prudenti eſſe videtur.

Frigus quoque, quod in calidis regionibus medici plurimum profuiſſe judicaverunt,

locis frigidis, et etiam frigidiſſimo anni tempore, in uſum eſt deductum. Itaque, intentiſſimo gelu, et mediis nivibus, in typhi curatione, cubiculi oſtia, feneſtras aperuiſſe, languenti in lecto, praeter tenuem linteam, removiſſe, a medicis ſeptentrionalibus, eundem, ſcilicet, qui in variola incidit, fructum expectantibus, et putredinem ſic prohiberi credentibus nuper conſuetiſſimum fuit. Qui medendi uſus falſa prorſus ratione receptus eſt. Nam, primum in calidis vel potius ardentibus plagis nullus ad frigus aditus eſt. Et, quicquid credito frigore proficitur, id nihil aliud eſt quam nimii, et debilitantis, caloris imminutio.

Dein frigus hic ſemper, ſua natura, recta debilitatrix poteſtas eſt ut debilitatem, in qua morbus poſita eſt, augeat neceſſe eſt. Tum humorum putredo, ad quam tollendam admovetur, nulla eſt. Ut igitur immodicus calor, qui debilitando morbi vim

adauget, ita verum frigus, et ob eandem cauſam fugiendum. Quod ſi magnum frigus externum, et frigidiſſima potio profuit, ut ipſe novi; id ideo factum eſt, quod adfectus phlogiſticus fuit. Contra quod adfectuum genus non in variola ſola, ſed in omni alio vere phlogiſtico morbo, frigus vix minus potens, quam in variola, et ob eandem ipſam cauſam, nempe, quia debilitando mala, in nimio robore poſita, adauget, auxilium eſt.

Cum omnibus relatis auxiliis, cibus carneus, qui ab initio in forma fluente praeceptus eſt, ſimul ac vires patiuntur, firmus, parcius prius, ſed ſaepius, dein largius et majoribus intervallis, dandus.

Inceſſit fere omnium medicorum, omni tempore animos opinio, adperiendam in hoc morbo alvum.

Quod utique non faciendum quidam nunc oſtendunt; primum, quod quicquid humores

aufert, et in primis alvi purgatio omnis ſummopere auget morbi debilitatem: nam ſi in phlogiſticorum morborum curatione, proximum ſanguinis detractioni alvi purgatio, eſt, quem effectum, ſolum humorem ſeroſum auferendo, et ſic debilitando, edit; ob eandem rationem, ſcilicet, quod humores aufert, quod debilitat, in primis in typho noceat neceſſe eſt: dein eo minus aperto alvo opus eſt, quod firmi nihil, quod ad ſtercus faciendum eat, niſi peracta mali acme, acceptum eſt; quo tempore ſumptum cibum naturalis dejectio ſua ſponte ſequitur: nihilominus multis in caſibus cavendum, ne materia inteſtinorum nimis retenta, putrida fit, et abſorbetur hinc clyſmatibus leniſſimis per totum morbi curſum opus eſt.

Tum quod hic natura ſua morbus ad malas dejectiones, quae diarrhaea colliquens nuncupatur, tendit; ad quam prohibendam ſaepe validiſſima auxilia vix ſufficiunt. De-

nique quod ante acmen praeteritam ſi auxiliis relatis, maximeque vino et opio, vires ſuſtentatae ſunt, potius bonum ſignum clauſa alvus, malum ſemper aperta. Poſtremo, ante cauſae vim ſublatam, id eſt, ante ut modo dictum, criſem abſolutam, larga alvi dejectio, ſymptomatum redintigrationem efficit.

Has obſervationes a peritiſſimis in arte viris accepi, non rationibus inanibus ſed ſolidiſſimis rebus nixas. Quae quantum valeant, alii me experientiores, eoque prudentiores, judicent. Ob quas cauſas adeo non officioſe alvus ante tempus relatum adperiendus eſſe videtur, ut e contrario primo cuique motui, opio dato, obviam ſit eundem.

Saepe ſublatum hunc morbum tam alia mala, quam hydrops, aut crurum oedema, conſequuntur. Quae utique potius a curatione mala, nempe, nimis attenuante, quam morbi natura effici videntur. Ad eadem igitur prohibenda vini et aliorum validorum

auxiliorum, ne in convalendi ſtatu, intermittenda, paulatimque ab iis ad victum naturalem, geſtationem, prius dein exercitationem, maxime ſub puro aere tranſeundum.

Non ſolum nunc, ſed toto morbi tempore munditiis conſulendum eſt. Induſium, et lintea lecti veſtis, ſaepius maximeque ubi ſudatur, mundis mutanda, nec frigore, ac proinde ne catarrho praehendantur aegrotans, metuendum; e contrario hoc ipſum malum hac adminiſtratione prohiberi pro certo eſt habendum.

Poſtremo animo conſulendum; eoque, una cum geſtatione et exercitatione relatis, hilaritati ſtudendum, ſaepe cum gratis ſodalibus, et convivis verſandum, omnes animi adfectus turbantes, omnis mentis uſus nimius, cavendi, mentis otio, cum grata occupatione conjuncto, animi tranquillitati providendum.

Peracto, quantum pro rerum copiis licuit, hoc opuſculo, ut Alexander plus Ariſtoteli ob diſciplinam, quam Philippo ob vitam, acceptam debere ſe faſſus eſt; ita ego et ob ſimilem cauſam, reliquis meis in alma Academia Edinenſi praeceptoribus, maximeque illuſtri Monroio, item quibus prima inſtitutionis academedicae meae cura commiſſa eſt, profeſſoribus medicis Academiae Glaſguenſis, ob praecepta multa utilia, quae exeorum praelectionibus ingenioſis acceperim ſummas, quas habeo, et ſemper habiturus ſum, gratias gaudens ago.

TANDEM.